

FIGYELŐ

Kovách Zoltán (1930—1981). Életének 51. évében váratlanul elhunyt dr. Kovách Zoltán, az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár igazgatója, az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ könyvtári szakelőadója. Halálával nemcsak a magyar egyház könyvtárügynek e két fontos posztja maradt árván, hanem hazai könyvtörténetünk egyik képzett és nagyfelkészültségű kutatójával is szegényebbek lettünk.

A tudományba nem kisebb mester mint Radó Polikárp vezette be, akinek nyomán a liturgiátörténet lett egyik fő érdeklődési területe. Ebből nőtt ki és ehhez csatlakozott, főként azután, hogy 1961-ben az esztergomi Bibliotéka igazgatója lett, a régi könyvek és kéziratok iránti nagy érdeklődése és szeretete. Elvégezte a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen a könyvtár-szakot, és ettől kezdve már nemcsak az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár, hanem — mint az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ szakelőadója — a többi katolikus egyházi gyűjtemény gondjai és olykor súlyos problémái is rászakadtak.

Tudásvágya és az a törekvése, hogy a rá váró feladatoknak minél jobban megfelelhessen arra készítette, hogy 1968—1970 között Rómában, a bencések nagyhírű egyetemén továbbképezze magát. Hazatérve, az 1975 után jelentkező szívbetegsége ellenére, egy évtizeden át felbecsülhetetlen szolgálatokat tett egyháza gyűjteményeinek és az egész magyar könyvtárügynek. Kiváló szakmai felkészültsége, széles körű kapcsolatai, de mindenekelőtt a régi magyar századok írott és nyomtatott dokumentumai: nemzeti értékeink iránt érzett határtalan szeretete és felelősségtudata hatalmas segítséget nyújtott az egyházi tulajdonban levő nemzeti értékek védettségeinek biztosítása érdekében. Érdemeit művelődési kormányzatunk is elismerte: az egyházi könyvtárosok közül az első között kapott állami kitüntetést.

Az esztergomi Bibliotéka, valamint a többi 21 katolikus egyházi könyvtár gondjai mellett talált időt — ha máskor nem, az éjszakai órákban — hogy kérésünkre cikkeket írjon, és nagyobb tudományos vállalkozást is elindítson. A *Magyar Könyvszemle* és a *Könyvtári Figyelő* olvasói 1973 óta többször is találkozhattak Kovách Zoltán közleményeivel, beszámolóival, ismertetéseivel. Évek óta lelkesen készítette az egyházi könyvtárak kéziratkatalógusainak sorozata számára az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár értékes kéziratainak a feldolgozását: a munkálatok bár jelentősen előrehaladtak, de sajnos, befejezéshez nem jutottak el.

Az 51 esztendő korában elhunyt Kovách Zoltán váratlan halála miatt keletkezett veszteségeink sorába felvehetjük azokat a munkákat is, amelyekkel élete további évtizedeiben még gyarapíthatta volna tudományágunkat, hiszen minden előfeltétele megvolt vele kapcsolatosan az ilyen várakozásnak. De amit a rendelkezésére álló rövid időszakaszban, nemzeti értékeink egyházi és állami megbecsülése, tudományos számbavétele és feltárása érdekében tett, így is nagy jelentőségű. Emlékét — ami sokunk számára még egy

kedves, áldozatkész és valóban humanista kolléga és barát emléke is — az általa gondozott és a jövő századokba is átnövő gyűjtemények révén, a következő, kultúrát szerető nemzedékek is bizonyára meg fogják őrizni.

KÓKAY GYÖRGY

Matko Rojnić (1908—1981). A zágrábi *Vjesnik* című hírlap 1981. március elsejei számában olvastuk a gyász hírt, miszerint Matko Rojnić a zágrábi horvát Nemzeti és Egyetemi Könyvtár volt érdemes igazgatója hosszú betegség után Pulában elhunyt.

Úgy érzem, mi magyar könyvtárosok nem maradhatunk szótlanak e halálhír hallatára. Honfitársai mellett nekünk is le kell tennünk a részvét szerény koszorúját a közülünk eltávozott jeles férfiú sírjára.

Matko Rojnić számunkra, legtöbbször számára nem volt ismeretlen személyiség. A hatvanas évek eleje óta élénk összeköttetésben álltunk vele. Mi gyakran látogattunk el az általa vezetett, számunkra oly sokat jelentő zágrábi Nemzeti Könyvtárba, — ő és munkatársai pedig csaknem minden évben felkerestek bennünket Budapesten. Mi az ő, hungaricumokban gazdag kéziratárkban és a náluk őrzött legendás Zrínyi-tékában folytattunk kutatásokat, ők pedig — Rojnić személyes részvételével — nemzeti bibliográfiájukhoz gyűjtöttek anyagot nálunk, céduláról-cédulára átnézve a Széchényi Könyvtár és az Egyetemi Könyvtár katalógusait. Köztük és közöttünk fölöttébb szívélyes volt a viszony: egymás munkáját teljes megértéssel és őszinte szolgálatkészséggel igyekeztünk támogatni.

Rojnić a jugoszláv könyvtáros társadalomnak kétségtelenül vezető személyisége, kiváló reprezentánsa volt. A nemzetközi könyvtáros kongresszusokon az ő neve egyike volt a legismertebbeknek, a legtiszteltebbeknek. Nem ok nélkül. Rendkívüli intelligenciája, imponáns nyelvtudása, kiemelkedő könyvtárosi szakértelme s mind emellett vonzó egyénisége biztosította számára ezt az előkelő helyet.

Egész életét a könyvtári munkának, a könyvtárügynek szentelte. 1908. május 12-én született az isztriai Medulinban, Pula közelében. Tanulmányait a zágrábi egyetem bölcsészeti karán végezte és diplomájának megszerzése után, 1931-ben mindjárt a Nemzeti és Egyetemi Könyvtár szolgálatába állt s ott is maradt 43 éven keresztül.

Progresszív gondolkodású ember volt és lelkes hű hazafi. A második világháború után, mint leghivatottabb, ő lett a Könyvtár igazgatója, s magas állását nagy felelősségtudattal fölöttébb eredményesen töltötte be. 1976-ban vonult nyugalomba, s visszatért szűkebb hazájába, Isztriába, ott élvén le hátralevő éveit.

Pályafutása során sok-sok maradandó érdemet szerzett. Mindezeket mi nem tudjuk felsorolni. Csak néhányat említhetünk meg közülük. Mindenekelőtt azt, hogy a zágrábi Nemzeti és Egyetemi Könyvtárt kelet-közép-európai viszonylatban igen rangos intézménnyé fejlesztette. Továbbá azt, hogy ő volt a horvát könyvtárosok egyesületének alapítója és első elnöke. Végül, hogy ő szerkesztette magas színvonalon a horvát könyvtáros közlönyt, a *Vjesnik bibliotekara Hrvatsket*. A nemzeti tudományosság szolgálatában szerzett érdemeiért a zágrábi Tudományos és Művészeti Akadémia rendkívüli tagsággal tüntette ki.

Hozzánk, magyarokhoz igen közelállónak érezte magát. A horvát értelmiségnek azon tagjai közé tartozott, akik a nyolcszázéves magyar—horvát együttélésnek nemcsak a negatívumait tartják számon, de a történelmi sorsközösségből és a közös kulturális fejlődésből származott sok-sok pozitívumát is.

BERLÁSZ JENŐ